

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ**

«Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КеАҚ

**«БУЛЛИНГТІҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ:
ТЕОРИЯ ЖӘНЕ ПРАКТИКА»
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ КОНФЕРЕНЦИЯНЫҢ
МАТЕРИАЛДАР ЖИНАҒЫ**

22 мамыр, 2024 жыл

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ
«АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ БУЛЛИНГА:
ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА»**

22 мая, 2024 года

АСТАНА

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ**

«Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КеАҚ

**ӘЛЕУМЕТТІК ҒЫЛЫМДАР ФАКУЛЬТЕТІ
ПЕДАГОГИКА КАФЕДРАСЫ**

**«БУЛЛИНГТІҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ: ТЕОРИЯ ЖӘНЕ ПРАКТИКА»
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ КОНФЕРЕНЦИЯНЫҢ
МАТЕРИАЛДАР ЖИНАҒЫ**

22 мамыр, 2024 жыл

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ
«АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ БУЛЛИНГА: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА»**

22 мая, 2024 года

**Астана
22 мамыр, 2024 ж.**

УДК 159.922.7

ББК 88.8

Б 83

Бас редактор/главный редактор:

Асылбекова М.П. – педагогика кафедрасының меңгерушісі, п.ғ.к., профессор (заведующая кафедрой педагогики, к.п.н., профессор)

Б 83 «Буллингтің өзекті мәселелері: теория және практика» халықаралық ғыл.-прак. конф. материалдар жинағы (22 мамыр, 2024 жыл) = Сборник материалов межд. науч.-прак. конф. «Актуальные вопросы буллинга: теория и практика» (22 мая, 2024 года). / Бас ред./гл. ред.: Асылбекова М.П./ – Астана: «Бұлатов А.Ж.» ЖК, 2024. – 468 б. (с.)

ISBN 978-601-326-780-7

Жинаққа Қазақстан және шетел ғалымдарының, ЖОО оқытушыларының мектеп мұғалімдерінің, студенттер, магистранттар, докторанттардың мақалалары енгізілген.

В сборник включены статьи казахстанских и зарубежных ученых, преподавателей вузов, школьных учителей, студентов, магистрантов, докторантов.

BR18574152 «Балаларға қатысты буллингтің алдын алу шараларын әзірлеу және оның өзекті аспектілерін зерттеу» тақырыбындағы 2023-2024 жылдарға арналған бағдарламалық мақсатты қаржыландыру жобасы аясындағы «Буллингтің өзекті мәселелері: теория және практика» халықаралық ғылыми-практикалық конференция.

УДК 159.922.7

ББК 88.8

ISBN 978-601-326-780-7

© «Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті» КеАҚ, 2024

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ:

- Сомжүрек Б.Ж.** – ғылыми семинар төрағасы, әлеуметтік ғылымдар факультетінің деканы;
- Асылбекова М.П.** – педагогика кафедрасының меңгерушісі, п.ғ.к., профессор;
- Атемова К.Т.** – педагогика ғылымдарының докторы, профессор;
- Сейітқазы П.Б.** – педагогика ғылымдарының докторы, профессор;
- Шалғынбаева Қ.Қ.** – педагогика ғылымдарының докторы, профессор;
- Албытова Н.П.** – педагогика ғылымдарының кандидаты, профессор;
- Сламбекова Т.С.** – педагогика ғылымдарының кандидаты, профессор;
- Шолпанкулова Г.К.** – педагогика ғылымдарының кандидаты, профессор;
- Жубакова С.С.** – педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент;
- Жукенова Г.Б.** – педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент;
- Махадиева А.К.** – философия докторы (PhD), доцент м.а.
- Балтабаева Ж.Б.** – магистр, аға оқытушы

ЧЛЕНЫ ОРГКОМИТЕТА:

- Сомжүрек Б.Ж.** – председатель научного семинара, декан факультета социальных наук;
- Асылбекова М.П.** – заведующая кафедрой педагогики, к.п.н., профессор;
- Атемова К.Т.** – доктор педагогических наук, профессор;
- Сейітқазы П.Б.** – доктор педагогических наук, профессор;
- Шалғынбаева Қ.Қ.** – доктор педагогических наук, профессор;
- Албытова Н.П.** – кандидат педагогических наук, профессор;
- Сламбекова Т.С.** – кандидат педагогических наук, профессор;
- Шолпанкулова Г.К.** – кандидат педагогических наук, профессор;
- Жубакова С.С.** – кандидат педагогических наук, доцент;
- Жукенова Г.Б.** – кандидат педагогических наук, доцент;
- Махадиева А.К.** – доктор философии (PhD), и.о. доцента.
- Балтабаева Ж.Б.** – магистр, ст. преподаватель.

ЖЕТКІНШЕКТЕР АРАСЫНДАҒЫ БУЛЛИНГТІҢ АЛДЫН АЛУ МӘСЕЛЕСІ

Казыбаева Улжан Сериковна

директор, №54 мектеп-лицейі, Астана, Қазақстан

Стамкулова Куралай Шаймерденовна

педагог-психолог, №54 мектеп-лицейі, Астана, Қазақстан

Kuralay.878@gmail.com

Айкинбаева Гульден Канатовна

психология кафедрасының доценті, Л.Н.Гумилев ат. ЕҰУ, Астана, Қазақстан

Қазіргі таңда Қазақстанда балаларға зорлық-зомбылық көрсету өршіп тұр. Балаларға көрсетілетін зорлық-зомбылық негізінен отбасында және мектептегі достары арасында болады. Бірікен Ұлттар Ұйымы Қазақстанда зерттеу жүргізген кезде елдегі балалардың 79% бала кезінен бастап кемсіту мен қорлыққа тап болатынын анықтаған [1].

Бүгінгі жеткіншектер де білімге құштар, достыққа берік, әртүрлі жастағы адамдармен қарым-қатынасты дұрыс құруға икемді болып келеді. Олар құрмет, төзімділік, сезімталдық және шыдамдылық ұғымдарынан хабардар, әрі соның негізінде тұлға болып қалыптасуды мақсат етеді. Алайда, қазіргі кезде жеткіншектер тұлғасының қалыптасуы барысында жағымсыз құбылыстар да байқалады, ал олардың маңыздылығын, өкінішке орай, төмендетуге болмайды. Олардың бірі-мектеп қоғамы арасында жиі кездесетін жеткіншектерді қорлау, буллингтен зардап шегу өзекті мәселелердің бірі десек артық айтпаймыз.

Қазіргі таңда мектептегі жеткіншектер ортасында агрессия мен қақтығыстардың көрінуінің көптеген түрлері бар екендігі мәлім. Іс жүзінде әр сыныптада сыныптастарының буллингының, олардан зардап шегудің құрбаны болатын оқушылар баршылық. Мәселен сырт келбетіндегі көрініс, арық немесе, керісінше толық болуы, сыртқы келбетіндегі кемшіліктері, олардың болуы бұл жеткіншектерді қорлаудың, агрессияның және құрдастарының зорлық-зомбылығының құрбаны ете алатын ерекшеліктер болып табылады. Жеткіншектер қоғамындағы буллингтің себебі баланың тегінің немесе сирек кездесетін есімнің болуы, өз жасына қарағанда артта қалған ақыл-ойы немесе оны дамытуға деген ұмтылысы, сынып оқушылары үшін таңсық хоббиі, әдеттері, өмірге деген көзқарас ұғымындағы таңқаларлық жағдайлардың болуы мүмкін. Буллингтің құрбаны болу үшін қоршаған ортадан шамалы айырмашылықтың болуы жеткілікті. Мұндай құбылыс бүгінде ағылшын тіліндегі «буллинг» - қорқыту, үркіту және алауыздық дегенді білдіреді [2].

Балалардың көпшілігі есейген кезінде түрлі мазақ пен буллингке тап болады. Егер бұл ойын, достар арасындағы жай ғана қалжың не болмаса

еркелету түрінде болса, онда мұндай жағдайда еш реніш жеткіншектің психологиясына зиян тигізбес еді, ал ол өз кезегінде жеткіншектің қоршаған ортасы арасындағы әлеуметтену жолындағы қалыпты қадамға айналады. Алайда ауызша айтылған түрлі қорлаулар дөрекі және ренжіте бастағанда, әрі олар жүйелі болып тұратын болса, олар нағыз буллингке айналады. Сонымен қатар, көбінесе ауызша қорлау физикалық зиян келтірумен толықтырылады. Мұның бәрі жеткіншектің психологиялық ерекшелігіне, оның жеке басының қалыптасуына кері әсер етері анық, ал оның салдары жеткіншектің бойында өмір бойы бірге болатын психикалық жарақаттардың пайда болуына әкеледі. Буллинктің ең қайғылы салдары ол өз-өзіне қол жұмсау немесе жаппай адам өлтіру түрінде көрініс табады. Бұл соңғы нүкте, бірақ буллингтен бастап оған дейін жетуде бірнеше қадамдар бар, ол жәбірленушінің бойындағы түрлі психологиялық жарақаттардың болуы, оның түрлі жағдайларға душар болуына әкелуі әбден мүмкін.

Буллинг-бұл ұжым, сынып мүшелерінің немесе оның бір бөлігінің қорлайтын мінез-құлқы, агрессиясы және қудалауы (мысалы, мектеп ортасы). Бұл құбылыста жәбірленушінің шабуылдар алдында дәрменсіз екендігі де назар аудартады, «буллинг» тараптардың күштері шамамен тең болатын стандартты жанжал жағдайынан түбегейлі өзгеше болып табылады.

Қазақстандағы буллинг мәліметіне сәйкес жыл сайын буллингтен зарбап шегушілер қатары жыл сайын артуда. Еуропалық аймақтық бюросы Дүниежүзілік денсаулық ұйымының (ДДҰ) 2020 жылғы зерттеуіне сәйкес, 11 жастағы мектеп оқушыларының 43%, 13 жасында – 39%, 15 жасында-25%. буллингке ұшырағандығын айтады. Осы көрсеткіштер бойынша дамыған 39 елдің ішінде буллинг құрбандарының саны бойынша сәйкесінше 8-ші орында екендігі анықталған [3].

Оқушылар арасында буллинктің алдын алу мәселесін қарастырған шетелдік ғалымдар Д.Олвеус, П.Смит, К.Купер, К.Ригби және басқалар жасаған профилактикалық бағдарламалардың негізінде жатыр.

Отандық ғылымда бұл мәселеге Алексеева И.А. В.С.Собкин, Д.Н.Соловьев, О.А.Селиванова, М.Г.Нечаева, А.А.Бочавер және басқалардың ғылыми еңбектерінде де қарастырылған. Ал, Қазақстанда Байсақова З.М., Мұхамедсадықова А.Т., және т.б.ғалымдар зорлық-зомбылық мәселелерімен айналысқан.

Бүгінгі таңда мектептерде жеткіншектердің көпшілігі үшін әлеуметтік орта қарым-қатынас жасаудың жалғыз ортасы болып табылады. Қауіпсіздікті мектеп кеңістігінде қалыптастыру білім беру саласындағы мемлекеттік саясаттың басымдықтарының негізінде жатыр, бұл зерттелетін тақырыптың маңыздылығын тағы да дәлелдейді түседі. Қазіргі таңда білім беру саласындағы құқықтық реттеу адамгершілік принциптеріне, жеке адамның құқықтары мен бостандықтарына, адам өмірі мен денсаулығының басымдылығыне, өзара сыйластыққа, жауапкершілікке, кемсітушілікке жол бермеуге және басқаларды тануға бағытталған. Буллинг жағдайлары туындаған жағдайда аталған принциптерді сақтау мүмкін еместігі айқын болады. Жоғарыда айтылған-

дарды ескере отырып, жеткіншектер арасындағы буллингпен күресудің тиімді құралдарын іздеу және анықтау қажетті әрекеттерге айнауы керек.

Буллингтың алдын-алу мәселені шешудің бірнеше тәсілдерін қамтиды. Буллингдың алдын алудың *әлеуметтік тәсілі* жанжалдың алдын алу технологияларын, буллинг барысында жүзеге асырылатын жағымсыз мінез-құлық түрлерін қолдану арқылы жүзеге асырылады [4].

Алдын алу деген сөздің кең мағынасында мінез-құлықтағы ауытқулардың алдын алуға және адамның адамгершілік мінез-құлқы мен адамгершілік қасиеттерін қалыптастыруға бағытталған кешенді іс-шаралар жүйесі деп түсініледі.

Бірқатар ғылымдарда «алдын алу»: тәуекел топтарының физикалық, психологиялық немесе әлеуметтік-мәдени қақтығыстарының алдын алу; адамдардың өмірі мен денсаулығының қалыпты деңгейін сақтау, қолдау және қорғау; оларға қойылған мақсаттарға қол жеткізуге және олардың ішкі әлеуеттерін ашуға жәрдемдесумен сипатталады.

Жеткіншектердің психологиялық және әлеуметтік-психологиялық ерекшеліктерін айқындау буллингдың алдын-алудың психологиялық әдістеріне негізделген буллингдың алдын-алудың екінші тәсілін анықтауға ықпал етеді.

Жеткіншектерді тәрбиелеу мен қайта тәрбиелеуде сынып ұжымының әлеуетін қолдану құбылыстың алдын алуды зерттеу кезінде жеке үшінші блокпен ерекшеленеді.

Жеткіншектер арасында буллингтің дер кезінде алдын алу бойынша шетелдік тәжірибені қолдануға байланысты зерттеулер қатары көбеюде. «The Olweus bullying prevention program» ОВРР бағдарламасын жасаушысы-норвегиялық ғалым Дэн Олвеус болып табылады. Дэн Олвеустің буллингтың алдын алу бағдарламасын әзірлеу туралы ойлары ХХ ғасырдың екінші жартысында зерттеуші ұсынған ережелерде мектеп оқушылары арасында буллингдың алдын алу бойынша заманауи бағдарламалардың негізінде жатыр.

Буллингтің алдын-алу процесін жүзеге асыру үш кезенді қамтиды:

- 1) Дағдарыспен жұмыс.
- 2) Араласу.
- 3) Алдын-алу [5].

Алдын алу шараларын тиімді жүзеге асыру буллингтің алдын алу қағида-даттарына сүйенуді көздейді.

А. Мухаркина буллингтің алдын алудың төрт принципін ажыратады:

1. өзара әрекеттесу,
2. ескерту,
3. жүйелілік
4. лингитюд (лонгитюдность) [6].

Жоғарыда келтірілген буллингтің алдын алудың төрт принципі өзара тығыз байланысты. Мәселен «өзара әрекеттесу» буллингпен күресу барысында мамандардың алдын алу процесін жоспарлауда жүзеге асырылады.

«Ескерту принципі», егер буллингтің алдын алу жұмыстары мектептегі

ортада буллинг жағдайының алдын алу ретінде құрылып жүзеге асырылады.

Жүйелілік принципі ақпарат жинау, жеке қолдау бағдарламаларын әзірлеу және буллинг жағдайына қатысатын әрбір жеткіншекті сүйемелдеу, құбылыстың прогрессия немесе регрессия динамикасын бақылау бойынша жүйелі, жүйелі жұмысты қамтиды. Бойлықтың соңғы қағидасы буллинктің даму динамикасын зерделеудің және жүргізілген жұмыстың тиімділігін бағалаудың тұрақты мониторингі болып табылады

Кен Ригби еңбегінде мектептегі буллинктің туындауын байланысты интервенцияның алты негізгі әдісін атап көрсеткен. Ең алдымен, автор шабуылдаушыны жазалау мақсатында оған санкциялық әсер етуді көздейтін дәстүрлі тәртіптік тәсілдің қолданылуын айтады. Зерттеуші ұсынған екінші әдіс-жәбірленушіні күшейту, зорлық-зомбылыққа ұшыраған баланы тәрбиелеу, оның қарым-қатынас дағдыларын дамыту және нығайту және өзіне деген оң көзқарасты қалыптастыру болып табылады. Буллингді тоқтатудың тағы бір жолын-Ригби медиация арқылы жанжалды шешуді жүзеге асыру арқылы болады дейді. Бұл әдіс «агрессор», «жәбірленуші» және «сыртқы бақылаушы» арасында сындарлы диалогтың болуын болжайды. Белгілі бір дайындықтан өткен ересек адам да, жоғарғы сынып оқушысы да медиатор бола алады. Медиация рәсімін табысты жүргізу өзара уағдаластықтар мен келісімге қол жеткізу болып табылады [7].

Сондай-ақ, буллинктің алдын алудың келесі бір тәсілі автор әділеттілікті қарастырады. Оның мақсаты-зорлық-зомбылықтан зардап шеккен адамның жарасын емдеуге ықпал ету.

«Қолдау тобы» әдісі жәбірленушінің жәбірленушіге келтірген азаптары туралы хабардар болуын қамтиды. Кәсіби мамандар буллинг салдарын жақсартудың жаңа жолдарын іздеу үшін жанжалдың екі басты кейіпкерін ғана емес, сонымен қатар басқа да жеткіншектерді тартуды қарастыру қажеттілін көздейді.

Ригби бойынша буллинктің алдын алудың алтыншы әдісі-бөлінген қатысу әдісі (метод разделенного участия). Буллинктің алдын алу жөніндегі маманның жұмысын жүзеге асыру буллинг құрылымына қатысушылармен жеке жұмысты қамтиды. Алғаш рет бұл әдістің тиімділігі туралы болжамды Швед психологы А.Пикас қарастырған [8].

Буллингпен күресудің негізгі әдістері осы мәселе бойынша жұмыстың жан-жақтылығымен ерекшеленетінін, алдын алу, қолдау, дамыту және түзету сипатындағы жұмыстарды қамтитынын, жеке және топтық сипатта болуы мүмкін екенін көрсетеді. Отандық зерттеушілер мектептегі буллинктің алдын-алу келесі деңгейлерде жүзеге асырылуы керек деген тұжырымдаманы ұстанады:

1. жеке
2. топтық,
3. жалпы мектептік
4. әлеуметтік [9].

Буллинктің алдын-алуға байланысты іс-шаралар тек буллингтен зардап

шеккен жеткіншектермен ғана емес, сонымен қатар сынып оқушыларымен де жұмыстар жүргізу қажет. Буллингтің алдын алу психолог сынып жетекші, пән мұғалімдері мен жеткіншектер арасында жүзеге асырады, ол туындаған әлеуметтік ауытқуларды түзету, оқушылардың салауатты және қауіпсіз өмір салтын ұстануына ықпал ету, құрмет пен өзара көмек негізінде топта қарым-қатынас орнату, жеткіншектерді ұжымдық маңызды іс-әрекетке тарту, оларды біріктіру арқылы жүзеге асырылады.

Буллингтің алдын алудағы педагогикалық ескерту құбылыстың алдын алудың жетекші әдісі болып табылады. Бұл әдіс педагогикалық қолдануға сүйене отырып, мектептегі буллинг жағдаынан зардап шеккен жеткіншектердің бойында пайда болған түрлі жағдайларды анықтау мен еңсерілуін теңестіреді. Сынып жетекшісінің қызметі сынып ұжымында буллингдың пайда болуына ықпал ететін әртүрлі факторлардың әсерін жеңуге, жеткіншектерде адамгершілік құндылық бағдарларын дамытуға көмектесу процесін құруды көздейді.

Буллинг - зиян келтіру, жағымсыз ниет, күш қолдану және бақылаудың болмауы сияқты ерекшеліктердің болуымен сипатталады [10].

Қорытындылай келе, жеткіншектер арасында буллингтің дер кезінде алдын алу жұмыстарын күшейту арқылы буллингтен зардап шегушелірдің қатары азаятыны анық, ол үшін мектеп ұжымы, пән мұғалімдері мен сынып жетекшілері оқушылар мен олардың ата-аналарымен тығыз байланыста болуы абзал.

Пайдаланылған дереккөздер тізімі

1. Буллинг в Казахстане: статистика, законодательство и самые громкие инциденты. <https://liter.kz/bulling-v-kazakhstan-statistika-zakonodatelstvo-i-samyegromkie-intsidenty-1667380309/>
2. Кривцова С.В. Травля (буллинг) в ученической среде: как понимать, противостоять и не бояться? / С.В. Кривцова // Известия АСОУ. Научный ежегодник. – 2015. – Т.2. – №3. – С.52–59.
3. Буллинг: анализ мирового опыта. <https://psy.su/feed/9670/>
4. Байсақова З.М., Мұхамедсадықова А.Т. Зорлық зомбылықсыз және қатыгездіксіз балалық шақ. Әдістемелік құрал. Қазақстан дағдарыс орталықтар одағы ЗТБ, Алматы, 2021 ж. -2016. -126б.
5. Лейн Д. А. Школьная травля (буллинг) // Детская и подростковая психотерапия / Под ред. Дэвида Лейна и Эндрю Миллера. – СПб.: Питер, 2019. -С. 240–274.
6. Цукерман Г.Л. Психология саморазвития: задача для подростков и их педагогов / Г.Л. Цукерман. – М.: Интерпран, 2014. – 156 с.
7. Мамбетова Л.М. Буллинг в образовательной среде / Л.М. Мамбетова // Психология, социология и педагогика. – 2016. – №8. – [Электронный ресурс]. – URL: <http://psychology.snauka.ru/2016/08/7061>
8. Шнейдер Л.Б. Психология девиантного и аддиктивного поведения детей и подростков: учебник и практикум для академического бакалавриата / Л.Б. Шнейдер. – М.: Юрайт, 2019. – 219 с.
9. Макарова Е.А. Буллинг как психологическое явление, изучаемое в рамках виктимологии / Е.А. Макарова // Вестник ТИУиЭ. – 2018. –№1. – С. 72-75.

10. Баймуханова А.Ж., Абдыхалыкова Ж.Е. Жалпы орта мектептегі жасөспірімдер арасындағы буллингтің алдын алу мен болдырмаудағы педагогтің рөлі. ЕҰУ Хабаршысы. №1(138)/2022. -160-171б.

МРНТИ 14.35.07

**ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ ПОДГОТОВКА СОЦИАЛЬНЫХ
ПЕДАГОГОВ В ВУЗЕ ДЛЯ ПРЕДОТВРАЩЕНИЯ
ШКОЛЬНОГО БУЛЛИНГА**

Жаныбекова Лтифат Токеновна

ltifatshan@mail.ru

докторант кафедры социальная педагогика Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева, г. Астана, Республика Казахстан

Жумажанова Кульжанар Ихтияевна

zhumazhanova.gi@mail.ru

докторант кафедры социальная педагогика Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева, г. Астана, Республика Казахстан

Баймаханова Улжан Мадикаримовна

докторант кафедры социальная педагогика Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева, г. Астана, Республика Казахстан

ulzhanchik85@mail.ru

Аннотация. В данной статье раскрывается понятие определения «буллинг», рассматриваются его структура, формы, в которых он выражается, его деструктивные последствия для личности всех участников травли. Авторы статьи считают, что профессиональная подготовка, формирование профессионально значимых качеств личности будущего социального педагога готовит его к предотвращению проявлений буллинга и кибербуллинга. В статье представлены результаты опроса по определению личностного компонента готовности студентов-будущих социальных педагогов к последующей социально-педагогической деятельности. Обосновывают возможности комплексной междисциплинарной подготовки будущих социальных педагогов к профилактике школьного буллинга.

Annotation. This article reveals the concept of the definition of "bullying", and examines its structure, forms, and destructive consequences for the personality of all participants in bullying. The authors of the article believe that the professional training of a future social pedagogue, the formation of professionally significant personality qualities prepare him for the prevention of manifestations of intimidation and cyberbullying. The article presents the results of a survey to identify a separate component of the readiness of students - future social educators for subsequent socio-pedagogical activities. Substantiates the possibilities of comprehensive interdisciplinary training of future social educators for the prevention of school bullying.